

מסורת הש"ס

(א) [בהר"ש ליתא, בהר"ש ליתא, א זיל רב אלזי כ"א בהר"ש ובר"ק וצ"ל], (ד) [נכרות יב,], (ה) [ע"י טקסת הרי"ף והר"ש], (ו) [ג"ץ ע"ש], (ז) [נכרות לה, (ח) [שם], (ט) בע"י: פי הפך, (י) [העורה רש"ש], (יא) [נכרות לה, ד"ה לא נזכרה ומוספות יבמות זו: ד"ה נמקיס],

תורה אור השלם

1. ביום ההוא ויהיה מקור נפתח לבית דוד ולישבי ירושלם לחטאת ולנדה; זכריה יג א

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב יהודה מטען בקרא רבא מטעני בינוקא רבה מטעני כספא דכספא אמר רבא כסא דכספא מלא; (ב) רש"י: ד"ה מפסיכ ז"ל קודם ד"ה לפתח: (ג) שם ד"ה הסניח כו' חיישנין דילמא נפל מכרעיה;

הגהות הגר"א

[א] גמ' וכן. רשום קו עליו למחקין;

תום' ישנים

אזיזי אלף דרך לנלוק שהולכין במים לנשום ואין שריה וזו דרך תקוין ולניון וגם אזיזי ממשיין לנקות ולהסיר הטייף על ידי מים וספגמים שמולטין בכן. מ"ר. ולפי זה היה נראה שהיוקם בשבת ציהר מותר לרחוץ בגגדיו ולילא לנחש לנייטן מיהא יש לאסור משום סמיטה דהא (דפריך) [פרישית] לעיל דלא שריקן אלף משום נדר (וא) משום טעם הואיל ולא הותר לו אלף על ידי מלבוש וזכר הוא, והאי שעמא לא איך הלא. ועל (דז) מיעק שללוק בגדיי אמי צמח נשע רבניס דלמא נשע רבניס מרביט יעקב שהתיר להאם לקנא דיה [צנגדיה] כדי שחולל להפגלל בהן מטעמא שפירשמי לעיל שמומר לקנא ידים במפה לפי שהוא דרך לנלוק, ולא נראה לרבינו דמיון קשה שמתכוונת לטהר הלכלוך, ולרחיץ ולניון היא מתכוונת. מ"ר.

אמר י"ה לא כבר מד
הא דאמר רב אשי
בגדל אבתריה לא
קשה
לפי דא רב חזומי הוא דלמר

על דא חזומיה לרבינא דעבר דלא קובר כן. י"הורח גרוגרות. כך שמו. **בבא דכספא**. מכאן יש לומר שלא ללוק עלמו כגלי חרס אע"פ שאין [בז] מים עכשיו משום דשחול שחיל ולא בשום טיט שטופח על מנת להטפית, לא די ולא רגל, וכן בחול שיש בו לחלוותים מים וכיוצא בו. **ערב תשעה באב**. בשאלותם גרס [בניקמת] רש"י. **א"באבא אמרת** אף, כי היה סובר שיש להחמיר בט"ז יותר מזה"כ כדאמרין בעלמא דדברי סופרים לריקין חיזוק יומר. **ופשטוי ביה כרשב"ג**. פי' ר"ח דקיי"ל כרשב"ג הואיל וקאם לן מנא סומיה נמס' נגעיס [פ"צ מ"ה] כל הנגעיס אדם רואה חזן משל עלמו.

(ב) **מפנין**. כמין הפך ט) כהן שמגיעין למפתח ההיכל י: **מכאן רמו לנדה**. מדלא קרי ליה ראוי לנדה עד שמתגבר כנחל שוטף שמגיע לפתח בית דוד רמו שזריכה לטבילת מים עמוקים שמשב בהן עד לוארה ואע"ג דלא רמיח קרל עד לוארה רמיח מיהא דניהוו עמוקים עומק הראוי זה כראוי: **הסניח יום הכפורים** לא גרסינן וה"ג **שבת דאיכא מנעל מאי**. מי שרי לעבור במים או דילמא חיישינן דילמא א) נפקי מכרעיה ואתי לאיתויניהו: **ועברוה דרך מלבוש**.

להגרוניא. ושבת שם: **לפירקא**. לדרשא דריש גלותא: **מדעסיה דריש גלותא**. שלא ישנאחו: **אינעי לך למירמא סנדל**. שהוא רחב: **על גבי קרוי לרחייה: מטעפת**. מקיאה מים: **מלא אסור**. שמא ישפכו מים על צפרו: **משחל שחיל**. פולט מים שזולע טרישטריט"א זע"י: **דמודריב**. מחליק ונשמט מידו וישפכו המים עליו: **מטעפת**. סודר כמין כלים נגזים ואני שמעתי דה"ג ערב יום הכפורים מביאין לו מטעפת ומקנה בה ידיו ולמחר פושטה ומעצירה על עיניו והיא לחה קלת מקינוח הידים דלחמול: **איפכא אחרם לן**. בתשעה באב עושה אותן כמין כלים נגזים ובערב יוה"כ לא אחרת עושה אותן כמין כלים נגזים ואותיבנך סמיטה לשון ששמעתי הכי קאמר איפכא אחרת לן ערב תשעה באב מקנה בה ידיו ולמחר פושטה וכו' וערב יום הכפורים שורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגזים ואותיבנך סמיטה דכמין כלים נגזים עדיין יש כדי לטמוס: **שאלו אם רבי אלעזר**. גרסינן והוא רבי אלעזר בן פדת: **וקן ויושב בישיבה וכו'**. אחרין בסנהדרין (דף ה.) שאין חכם מתיר את הבכור צמיד לראות את מומו אלף אם כן נטל רשות מן הנשיא פעם אחת והלא מביעיא להו דאם זקן יושב בישיבת סנהדרין הוא מי צריך רשות' או לא והא דנקט לה הכא משום דצעי למימר ותו קמנביעיא להו מהו ללאא בסנדל של שם ציוה"כ: **דבר זה**. נטילת הרשות: **לסנהדר**. לאן גדולה: **למעלה מזוקני של זה**. לפני זקינו של נשיא זה שצדורנו: כהנים חשודין על מומי הבכור להתיר את האסור ואף להטיל בו מום לפי שהבכור בזמן הזה אין לו תקנה אלף אם כן יש בו מום ועל הכהן ליטפל בו משתנהו לו לשומרו ולונו דרבי מאיר ודרבן שמעון במסכת בכורות (דף לה.): **וטו קמנביעיא להו**. קמיה דרבי אלעזר: שם

הלכה בר"מ דאמר "החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו או דילמא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר ט) נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ופשט ליה ה"הלכה כרשב"ג ותו קא מביעיא להו מהו לצאת בסנדל של שעם

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

(ב) **מפנין**. כמין הפך ט) כהן שמגיעין למפתח ההיכל י: **מכאן רמו לנדה**. מדלא קרי ליה ראוי לנדה עד שמתגבר כנחל שוטף שמגיע לפתח בית דוד רמו שזריכה לטבילת מים עמוקים שמשב בהן עד לוארה ואע"ג דלא רמיח קרל עד לוארה רמיח מיהא דניהוו עמוקים עומק הראוי זה כראוי: **הסניח יום הכפורים** לא גרסינן וה"ג **שבת דאיכא מנעל מאי**. מי שרי לעבור במים או דילמא חיישינן דילמא א) נפקי מכרעיה ואתי לאיתויניהו: **ועברוה דרך מלבוש**.

מכאן רמו לנדה שצריכה לישב עד צוארה במים. שאלו מקמי רב יהודה גאון זז"ל טבילת נדה מדאורייתא מנלן והשיב קל וחומר ממגעה ור"ת פירש דנפקא מדמתיב צמי נדה ודרשינן במסכת עבודת כוכבים (דף עה.): מים שהגדה טובלת בהן ור"י פירש מדמתיב והדוה צנדה ודרשינן צפ' במה אשה (שבת דף קד ט:): צנדה תהא עד שצנא צמיס ט: הקיטע

חתניה דבי נשיאה אנה חזיתיה לרבי אמי ורבי אסי דמטו עורקומא דמיא "ועברוה דרך מלבוש תינח מנעל סנדל מאי איכא למימר אמר רב ריחומי אנה חזיתיה לרבינא דעבר דרך מלבוש רב אשי אמר כסנדל לכתחלה לא ריש גלותא איקלע להגרוניא לבי רב נתן רפרם וכולוהו רבנן אתו לפירקא רבינא לא אתא למחר בעי רפרם לאפקוי לרבינא מדעתיה דריש גלותא אמר ליה מאי מעמא לא אתא מר לפירקא אמר ליה הוה כאיב לי כרעאי איבעי לך למיסם מסאני גבא דכרעא הוה איבעי לך למרמא סנדלא אמר ליה עורקמא דמיא הוה באורחא איבעי לך למעבריה דרך מלבוש אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב אשי סנדל לכתחלה לא תני יהודה בר גרונרות יאסור לישב על גבי מינא ביום הכפורים אמר רבי יהושע בן לוי ובמינא מטפתא אמר אבוי יובטופח על מנת להטפיה אמר רב ב) יהודה ה"מותר להצטנן בפירות רב יהודה מצטנן ב) בקרא רבה מצטנן בינוקא רבא מצטנן בכסא דכספא אמר רב ב) פפא יכסא דכספא מלא אסור חסר שרי דפחרא אידו ואידו אסור משום דמישחל שחיל רב ב) (פפא) אמר כסא דכספא חסר נמי אסור משום דמודריב זעירא בר חמא אושפיזוכינן דרבי אמי ורבי אסי ורבי יהושע בן לוי ודכולהו רבנן דקיסרי הוה אמר ליה לרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי ב) בר אריא תא אימא לך מילתא מעליתא דהוה עביד אבוך מטפתא היה לו ב) בערב יום הכפורים ישורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובין ולמחר מקנה בה פניו ידיו ורגליו ערב תשעה באב שורה אותה במים ולמחר מעבירה על גבי עיניו וכן א) כי אתא רבה בר מרי אמר ה"בערב תשעה באב מביאין לו מטפתא ושורה אותה במים ומניחה תחת מראשותיו ולמחר מקנה פניו ידיו ורגליו בערב יום הכפורים מביאין לו מטפתא ושורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובין ולמחר מעבירה על גבי עיניו אמר ליה ר' יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא איפכא אמרת לן ואותיבנך סמיטה אמר רב מגשיא בר תחליפא אמר רב עמרם אמר רבה בר בר חנה שאלו את רבי אלעזר זקן ויושב בישיבה צריך ליטול רשות להתיר בכורות או אינו צריך מאי קא מיבעי להו הכי קא מיבעי להו כי הא דאמר רב אידו בר אבין דבר זה הניחו להם לבי נשיאה כדי להתגדר בו צריך ליטול רשות או דילמא כיון דזקן ויושב בישיבה אין צריך עמד ר' צדוק בן חלוקה על רגליו ואמר אני ראיתי את רבי יוסי בן זימרא שזקן ויושב בישיבה היה ועמד במעלה מזוקנו של זה ונטל רשות להתיר בכורות אמר ליה ר' אבא לא כך היה מעשה אלא כך היה מעשה ר' יוסי בן זימרא כהן היה והכי קא מיבעיא ליה

מרחינן במים ואינו חושש. הורה ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיחות עליו, מותר להרחינן במים. אבל ומגודה המהלכין בדרך מותר' בנעילת הסנדל, לכשיבואו לעיר יחלוצו. וכן בט' באב וכן בתענית ציבור. סיכה, בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אם בשבת מותר, ביוה"כ אסור. בט' באב ובתענית צבור של תענוג אסור, שאינה של תענוג מותר. כל אלו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל, יצא לדרך נועל הגיע לכרך חולץ. אית תנא יוצאין באמפליא ואוקימנא באמפליא של בגד ביוה"כ. אית תנא תני אין יוצאין, ואוקימנא באמפליא של עור. ר' יהושע בן לוי נפיק לביש סליסיה ביום הכפורים, ואמר אסתנס [נאנא]. חד תלמיד מן דר' מנא הורי לכד מן קריבו דנשיא למלביש סליסיה דהוה אסתנס, מן הדא דריב"ל. הא דר' יהושע בן לוי תריצנה הכי, ערב יום הכפורים היה מקנה ידיו ורגליו במטפתא, ולמחר ביום הכפורים היה מעבירה

על גבי עיניו ואינו חושש. ערב ט' באב היה שורה מטפתא ומניחה מראשותיו, ובט' באב היה מקנה בה פניו ידיו ורגליו ואינו חושש. שאלו לר' אלעזר זקן ויושב בישיבה צריך ליטול רשות להתיר בכורות אי לא, כדגרסינן בסנהדרין א"ל ר' חייא לר' בון אחי יורד לבבל יורה ידיו יתיר בכורות וכו'. וא"ר יצחק חקולא אני ראיתי ר' יוסי בן זימרא כהן והכי קא מיבעיא ליה, הלכתא כרבן שמעון בן גמליאל, דאמר נאמן אדם על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו, או הלכתא כר' מאיר דאמר החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו או דילמא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, הואיל ותנן שחמא כוותיה, כדתנן בנגעים סוף פרק ב' כל הבכורות אדם רואה חזן משל עצמו. ותוב קא מיבעיא להו מהו לצאת בסנדל של שעם ביום הכפורים.

ע"ה.

עין משפט
נר מצוה

בב א ב
טו"ש ע"א ח' סימן
שא ספיף ד':

בר ג ד
ה ו' מ"י פ"ג
מהל' שנימת עשור

הלכה ד' סמג לאזין סט
טו"ש ע"א ח' סימן
מריג

בה ז
מ"י שם הלכה ה
טו"ש ע"א שם בה"ה:

בו ח
ח טו"ש ע"א שם סימן
תקנז ספיף יד' בה"ה:

בז ט
מ"י פ"צ מהלכות
נכורות הלכה ח
[ושפ"צ מהל' מעשר הל' ח]

סמג עשין ירא טו"ש ע"י ד'
סימן עיד ספיף א':

לעזי רש"י

טרישטרישט"ט.

נוסף, מבעבע.

רבינו חננאל

כתוב ביום ההוא יהיה מקור לבית דוד וליושבי ירושלים לחטאת ולנדה, אמר רב יוסף מרבן רמז לנדיה שצריכה לישב עד צוארה במים, ולית הילכתא כוותיה. תינח ביוה"כ דליכא מנעל עובר במים, בשבת דאיכא מנעל מאי. ואסיקנא היכא דאיכא מנעל מעבר להו דרך מלבוש ושורי. פירוש, כשהוא לבוש בהן ברגליו. ויש מי שאומר דרך מלבוש ואפי' שלא ברגליו. רב אשי אמר סנדל לכתחלה לא. תני ר' יהודה גרוגרות. פי', שם אדם. אסור לישב על גבי טיט ביום הכפורים, ואוקמא אבוי בטופח על מנת ליהטית. וכבר פירשנה פסמים רבות. מותר להצטנן בפירות, וכן בקרא וכן בינוקא ככולהו שרי. אבל במני דפתחא בין מלא בין חסר אסור משום דשחול' פי', שואבין המים ומקיאין אותן בתוך גומצא (ה)מצטנן בהן שומים מרחקינן רוחציין את גופו. ומני דכספא ומני מכותא משום דמודריב. פי', כשמנענעין הכלים ניהוין על המים שבתוכן ונפילין על בשויו של אדם המצטנן בהן. ירושלמי: נ' יעירא וכו' בשם ר' יהושעין בן לוי בתענית כדכרו, ובט' באב מרחיין ידיו ומעבירין על פניו. וביום הכפורים מרחיין ידיו ומקנחין במפה ומעביר המפה על פניו. ר' יונה הוה תרי מרטוטא ויהיב לה תותי כר. היה הולך אצל רבו או מי שגדול ממנו, עובר בים או בנהר ואינו חושש. נטנפו רגליו